

Nokian Seurakunnan Kirkkomuseo

Nokian kirkon rakentamisesta päätettiin vuonna 1758, mutta rakennus valmistui vasta 80 vuotta myöhemmin. Rakennustyöt aloitettiin vuonna 1829 ja saatiin loppuun vuonna 1838. Kirkko vihittiin käyttöön 1.1.1839.

Kirkossa on tehty useita remontteja. Peruskorjauksen yhteydessä vuonna 1974 avattiin rakennukseen kellaritila, ja vuonna 1985 valmistui alakertaan kirkkomuseo tai tarkasti ottaen Nokian seurakunnan kirkollisten esineiden kokoelman pysyvä näyttely.

Museo on puolikaaren muotoinen maanalainen tila, jota hallitsee värien symboliikka. Katto ja lattia ovat voimakkaan siniset kuvaten taivasta ja merta, seinät ovat harmaat kivilohkareiset kuvaten Kristuskalliota.

Näyttelytila on jaettu viiteen osioon, jotka kuvaavat ihmiselämän kaarta ja seurakunnan tehtäviä: kaste, ehtoollinen, jumalanpalvelus, opetus ja kurinpito sekä kuolema. Keskusvitriinin esineistö täydentää näitä aiheita. Ulkokehällä on muuta kirkon esineistöä.

Näyttelyesineitä on noin sata. Ne on koottu Nokian seurakunnan kirkoista, toimitiloista ja varastoista. Näyttelyyn kuuluu lisäksi Harjun ja Pirkkalan vanhojen kirkkojen esineitä.

Kirkkomuseo on kunnianosoitus menneitä sukupolvia ja historiaa kohtaan. Se kertoo tarinoita Pirkkalan pitäjistä ja Nokian seurakunnan vaiheista sekä seurakunnan roolista ihmisen elämänvaiheissa.

1. osio: kaste

Kaste on kristittyinä olemisen perusta, liitto Jumalan ja ihmisen välillä. Muut kirkolliset toimitukset perustuvat kasteeseen. Ristiäisissä eli kastejuhlassa ihminen saa kasteen, jonka myötä hänestä tulee kotiseurakuntansa ja koko maailmanlaajuisen kirkon jäsen. Kasteen perustana on Jeesuksen antama kaste- ja lähetyskäsky (Matt. 28: 18–20).

Jokaisessa kirkossa on kastemalja. Kotikasteissa maljaksi käy muu arvokas astia. Kastemajoja on yleisimmin valmistettu tinasta, hopeasta, lasista ja savesta.

Museossa on näytteillä vanhoja kastemaljoja. Suoniemen kirkossa käytössä olleesta, turkulaisen tinavaluri Daniel Rising vuonna 1801 valmistamasta, astiasta on otettu pala tinaa muuhun käyttöön.

2. osio: ehtoollinen

Ehtoollinen on pyhä ateria, jossa sen vastaanottaja saa syntinsä anteeksi Kristuksen sovitustyön tähden. Ehtoollinen on kasteen lisäksi toinen luterilaisen kirkon pyhistä toimituksista eli sakramenteista. Ehtoollinen vahvistaa kasteessa alkanutta hengellistä elämää ja lupaus iankaikkisesta elämästä. Se on yhteyden, ilon ja kiitoksen ateria.

Ehtoollinen on kristillisen messun keskus. Se voidaan jakaa myös esimerkiksi sairastuvuoteella, jolloin käytössä ovat matkaehtoollisvälineet. Ehtoollisvälineitä, kannua, kalkkia ja pateenia, on Suomen seurakunnissa valmistettu 1700-luvulta alkaen tinasta tai hopeasta, 1800-luvulta ovat yleistyneet uushopea ja teräs. 1900-luvulle saakka viini kuljetettiin kirkkoihin tammitynyreissä.

Museossa on näytteillä ehtoollisvälineistöä useilta vuosisadoilta.

3. osio: jumalanpalvelus

Jumalanpalvelus on Jumalan kansan juhla. Kaikissa seurakunnissa on sunnuntaisin jumalanpalvelus. Sunnuntai on kristityille ensimmäinen päivä, ylösnousemuksen päivä ja Herran päivä, joka muistuttaa Jeesuksen ylösnousemuksesta.

Jumalanpalveluksen muoto ja mitta ovat ajan kuluessa muuttuneet. 1500-luvun uskonpuhdistuksen myötä messut muuttuivat kansankielisiksi, mutta olivat kestoiltaan useiden tuntien mittaisia. Saarnan tuli kestää vähintään tunnin ja sitä mitattiin tiimalaseilla. Nukahtelevaa kirkkokansaa herätteli unilukkari tökkäämällä kepillä kylkiluihin.

Museossa on esillä tiimalaseja ja unilukkarin keppi sekä muuta jumalanpalvelusesineistöä, muun muassa ensimmäinen suomenkielinen Raamattu vuodelta 1642.

4. osio: kasvatusta ja kurinpito

Uskonpuhdistuksen jälkeinen puhtasoppisuus kiinnitti huomiota kansan lukutaitoon, koska ”jokaisen piti voida omin silmin nähdä, mitä jumalansanassa seiso”. Virsikirja ja keskeinen kirkollinen kirjallisuus käännettiin suomenkielelle. Syntyivät lukukinret, joilla papisto tutki kansan lukutaidon. Vielä kansakoululaitoksen perustamisen jälkeenkin kirkko huolehti osaksi alkeisopetuksesta.

Vuoden 1686 kirkkolakia leimasi ankara kuri. Kurinpidollisia rangaistuksia oli kolmenlaisia: sakko, häpeärangaistus ja ehtoolliselta poissulkeminen.

Museossa on näytteillä seitsemänreikäinen jalkapuu, joka on ollut käytössä Nokian kirkossa 1860-luvulle saakka, jolloin jalkarangaistus lakkautettiin.

5. osio: kuolema

"Älköön sydämenne olko levoton. Uskokaa Jumalaan ja uskokaa minuun. Minun Isäni kodissa on monta huonetta – enhän minä muuten sanoisi, että menen valmistamaan teille asuinsijan." (Joh. 14: 1–2)
Luopumisen hetkellä voidaan jättää oma ja kuolleen läheisen elämä suurempiin käsiin. Jeesuksen sovitustyön kautta ihmisillä on toivo jälleennäkemisestä. Hautajaiset antavat tilan yhdessä suremiseen ja keskinäiseen lohdutukseen.

Museossa on esillä hautajaisiin liittyvää esineistöä, muun muassa surumielisin lausein ja maalauksin koristellut ruumisparit ja hautajaissaattueen edellä kulkeneiden mustapukuisten sauvankantajien surusauvat.